

выкананнем серыі партрэтаў, цыклаў твораў, звязаных агульнай стылістыкай, кампазіцыйным рашэннем, памерам.

Адпаведна сэнсаваму насычэнню і псіхалагічнай трактоўцы гістарычных вобразаў творы можна падзяліць на некалькі груп. Пад паняццем «Метафарычныя» разумеюцца творы, вобразы ў якіх маюць яскравыя метафарычныя і філасофскія пераасэнсаванні, складаныя псіхалагічныя характарыстыкі, арыгінальныя кампазіцыйныя, пластычна-стылістычныя рашэнні – тыя кампаненты, якія спрыяюць поўнаму раскрыццю тэмы і вызначаюць мастацкую каштоўнасць твора. Другую групу, самую распаўсюджаную, але пазбаўленую вышэйпералічаных характарыстык, можна назваць «Рэпрэзентатыўнымі». Пад гэтым вызначэннем разумеюцца некаторыя «шаблоннасць», аднастайнасць, выкліканая грамадскай запатрабаванасцю і павярхоўным аўтарскім падыходам у разуменні і раскрыцці тэмы, такія вобразы маюць канкрэтны публіцыстычна-выхаваўчы пасыл, ім уласцівы рысы гераізацыі.

Выявы гістарычных дзеячаў валодаюць устойлівымі псіхалагічнымі характарыстыкамі: строгасць, мужнасць, упэўненасць, інтэлектуальнасць, гераізм. Характэрная рыса выяў палітычных дзеячаў – прадстаўнічасць у паказе мадэлі. Гэтыя асаблівасці дапаўняюць вопратка, амуніцыя, зброя, сімвалы ўлады, іншыя прадметны ўжытак. Яскравай асаблівасцю з'яўляецца часты зварот да дадатковых сродкаў выразнасці, скіраваных на падрабязнае раскрыццё значнасці асоб. Напрыклад, тэксты ўнізе палатна, геральдычныя выявы, ганаровыя стужкі, карты і інш. Усё разам разлічана на кампліментарнае прадстаўленне асобы, паказ яе выключнай ролі, стварэнне патрыятычна-выхаваўчага ўплыву на гледача.

©БГУ

КРИЗИС НЕФТЕЭТАТИСТСКОЙ МОДЕЛИ В ВЕНЕСУЭЛЕ В 1980-е гг.

И.И. ДУБОНОС, Д.Г. ЛАРИОНОВ

The question about the meaning of a crisis of petro state model for Venezuelan history is considered. Reasons, main moments and consequences of the crisis are explained. Links between economic problems and institutional political crisis of 1980-th — 1990-th are shown. The main conclusion of the article is that the economic crisis was predetermined by Venezuelan political model of 1970-th and that crisis determined decay and deinstitutionalization of national political system

Ключевые слова: Венесуэла, нефтеэтизм, 1980-е гг., экономика, политика, кризис

Объективные тенденции развития Венесуэлы уже к середине 1970-х гг. сформировали новый тип экономического устройства государства. Этот тип социально-экономического устройства получил название нефтеэтизм (аналогично англ. petro state). Нефтеэтизм — это режим, при котором существует мощное, финансово состоятельное правительство, опирающееся на эксплуатацию развитого, национализированного нефтяного сектора, перенаправляющее получаемые от него доходы на социальные программы и развитие госсектора в экономике [1, с. 316]. Политическим отражением контроля государства над важнейшей отраслью экономики стал контроль т. н. «партий статуса», т. е. ведущих политических партий Венесуэлы, над обществом. Так, Б. Крисп и Д. Левин указывали, что в Венесуэле общество и государство стали де-факто неразделимы с точки зрения социально-политического анализа — невозможно было сказать, где кончается компетенция государственных органов и начинается — структур гражданского общества [2, р. 30].

Рост влияния государства на общество привел к разрастанию государственного аппарата как механизма контроля над обществом [3, р. 9–21]. Это, а также несамостоятельность структур гражданского общества, неспособных обеспечить контроль над бюрократией, привело к катастрофическому росту коррупции [4, с. 98]. Коррупция, на фоне иных, менее значимых факторов [1, с. 317], привела к падению отдачи от капиталовложений и конкурентоспособности экономики в целом. До начала 1980-х гг. высокие и постоянно растущие цены на нефть позволяли сохранять статус-кво. Но падение цен на нефть в 1981 г. нанесло экономике страшный удар.

Венесуэльская партийно-политическая система, характеризующаяся в 1970-е — нач. 1990-х гг. дуополией партий Демократическое действие (ДД) и КОПЕИ, не дала начать радикальные экономические реформы в начале 1980-х гг., когда они могли оказать значительный эффект. Наблюдался феномен «откладывания проблем», что на фоне кризиса, падения жизненного уровня венесуэльцев, привело к двум основным последствиям. Первое — падение доверия к «партиям статуса» (т.е. ДД и КОПЕИ), кандидаты которых, хотя и продолжали побеждать на выборах, сталкивались с постоянной потерей поддержки [5, р. 15]. Второе — усиление тех групп, которые выступали за радикальную перестройку всей социально-политической и экономической системы страны. Именно борьба этих групп, где победу одержали боливарианцы (левые националисты), а т.н. «новые правые» вступили в коалицию с остатками «партий статуса» [6, р. 83], определила дальнейшую историю Венесуэлы.

Літаратура

1. Дубонос, И.И. Нефтеэкономическая социально-экономическая модель в Венесуэле (1970-е - п.п. 1980-х гг) // Сборник работ 70-ой научной конференции студентов и аспирантов Белорусского государственного университета, 15–18 мая 2013 г., Минск: В 3 ч. Ч. 2 / Белорус. гос. ун-т. Минск: Изд. центр БГУ, 2013. С. 316-319.
2. Crisp, Brian F., Levine, Daniel H. Democratizing the Democracy? Crisis and Reform in Venezuela // Journal of Interamerican Studies and World Affairs. 1998. Vol. 40. No. 2. P. 27-61.
3. Crisp, Brian F. Lessons from economic reform in the Venezuelan Democracy // Latin American Research Review. 1998. Vol. 33. No. 1. P. 7-41.
4. Нефть и проблема преодоления деформации экономических структур // Латинская Америка. 1980. No 12. С. 95–110.
5. Romero, Anibal. Rearranging the Deck Chairs on the Titanic: The Agony of Democracy in Venezuela // Latin American Research Review. 1997. Vol. 32. No. 1. P. 7-36.
6. Morgan, Jana. Partisanship during the collapse of Venezuela's party system // Latin American Research Review. 2007. Vol. 42. No. 1. P. 78-98.

©БГУ

СПЕЦЫФІКА ВЫКАРЫСТАННЯ ФАЛЬКЛОРНАГА ГУМАРУ ДЛЯ ЭТНАЛАГІЧНАГА Вывучэння

А.А. ЖВАЛЕЎСКАЯ, Т.А. НАВАГРОДСКІ

The paper “The peculiarities of using folk jokes in ethnological studies” discusses what information about the butts of the jokes, the joke-tellers and their relations can be found in folk humor. The authors argue that this information should not be taken as absolute truth but should rather be interpreted within the cultural context of the region where the jokes are popular

Ключавыя словы: народны гумар, этнас, ментальнасць, фальклор

Даследаванне народнага гумару можа быць карысным для прадстаўнікоў розных навук, у тым ліку і этналогіі. Згодна з высновамі, зробленымі на падставе эксперымента Р. Вайзмана, народны гумар па-рознаму успрымаецца рознымі народамі [1, с. 226] і, такім чынам, можна вывучаць фальклорныя гумарыстычныя традыцыі розных этнасаў. Адрозненні паміж гумарыстычнымі традыцыямі розных этнасаў могуць быць і ў форме ўласцівых для іх гумарыстычных твораў [2, с. 57].

Разам з тым, для таго, каб такое вывучэнне было мэтазгодным, неабходна дакладна ўсведамляць, якія звесткі гумар утрымлівае пра народ і што ў народных жартах і анекдотах можна экстрапаляваць на этнавызначальныя прыкметы. Даследаванню гэтых праблем і прысвечана дадзеная праца. Аб'ектам даследавання з'яўляецца народны гумар як матэрыял для вывучэння этнаса.

З выкарыстаннем адпаведных метадаў даследавання (кампаратыўнага, аналізу зместу і кантэкста гумарыстычных твораў, метада культурных вымярэнняў па Хофстэду), атрымалася прыйсці да высновы, што спецыфіка гумарыстычных твораў абумоўлівае неаднастайнасць у раскрыцці этнавызначальных прыкмет: у той час як сацыяльная культура шырока прадстаўлена ў народным гумары, звесткі пра этнічную тэрыторыю даволі фрагментарныя.

Неаднастайнасць праяўляецца таксама і на ўзроўні таго, якая колькасць гумарыстычных твораў можа лічыцца рэпрэзентатыўнай для той ці іншай этнавызначальнай прыкметы. У той час як для адлюстравання большасці з іх неабходна аналізаваць вялікія корпусы гумарыстычных твораў, у некаторых выпадках асобныя творы таксама з'яўляюцца істотнымі для вызначэння характэрных асаблівасцяў пэўнага народа.

Іншай істотнай акалічнасцю, якую неабходна ўлічваць пры выкарыстанні народнага гумару для этналагічнага вывучэння, з'яўляюцца крыніцы, з якіх даследчык бярэ гумарыстычныя творы для аналізу. У многіх сітуацыях важнае значэнне мае дакладнае веданне месца, дзе быў зафіксаваны той ці іншы гумарыстычны твор, і таго кантэкста, у якім ён існаваў. “Анекдот трэба захоўваць і аднаўляць толькі ў складзе той сітуацыі, у якой ён прагучаў” [3, с. 8], піша даследчык Я. Курганаў.

Найбольш карысныя звесткі пра этнас, якія можна атрымаць з народных жартаў, датычацца ментальнасці этнасаў. Гэтыя звесткі нярэдка складана атрымаць з іншых крыніц. Таму народныя гумарыстычныя творы з'яўляюцца каштоўным, але не універсальным матэрыялам для этналагічнага вывучэння. Пры аналізе ўсіх сфер жыцця этнасу неабходна памятаць, што структурныя асаблівасці народных анекдотаў і жартаў спрыяюць іх частаму запазычванню і распаўсюджванню на вялікія тэрыторыі, а таксама ўлічваць культурны кантэкст пры інтэрпрэтацыі фальклорнага гумару.

Літаратура

1. Вайзман, Р. Странная логика наших поступков: психология лжи и обмана:– Москва: АСТ [и др.], 2010. – 285, [1] с.
2. Matuszewicz, C. Humor, dowcip, wychowanie: analiza psychospołeczna – Warszawa: Nasza Księgarnia, 1976. – 219, [3] с.
3. Курганов, Е. Анекдот как жанр – Санкт-Петербург: Гуманитар. агентство «Акад. проект», 1997. – 122 [1] с.